

پژوهش پرستاری

دوره هفتم شماره ۲۵ تابستان ۱۳۹۱ - شماره استاندارد بین المللی: ۱۷۳۵-۷۰۱۲

- ۱ - تأثیر برنامه آشناسازی بر روی استرس، اضطراب و افسردگی بیماران تحت آنژیوگرافی عروق کرونر
نسرین حنیفی - نسرین بهرامی نژاد - طیبه میرزایی خلیل آبادی - فضل اله احمدی - محمد خانی - لیلا تاران
- ۹ - تأثیر شعر خوانی گروهی بر وضعیت رفتارهای اجتماعی بیماران اسکیزوفرنیک
حمید آسایش - مسعود فلاحی خشکتاب - فرید فدائی - مسعود کریملو
- ۱۷ - وضعیت ارزشیابی بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری از دید اساتید و دانشجویان
معصومه ایمانی پور - محمد جلیلی
- ۲۷ - تبیین تجربه توانمندی در تنظیم خانواده در متن فرهنگی و اجتماعی شهر اصفهان: یک پژوهش کیفی
شهناز کهن - معصومه سیمبر - فریبا طالقانی
- ۳۷ - جایگاه پرستاری در نظام عرضه خدمات سلامتی در ایران: مقاله مروری
عباس حیدری - سید رضا مظلوم - اسحق ایلدرآبادی
- ۴۵ - بررسی تجربیات دانشجویان پرستاری از خطاهای بالینی و چگونگی تعامل با آن
اکرم ثناگو - محمدزمان مجنون - لیلا مهستی جویباری - سامیه غنا - سهیلا کلانتری
- ۵۴ - بررسی رابطه ویژگی‌های شغلی و سطح استرس شغلی در پرستاران بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی
کردستان
عبید الله فرجی - سینا لیثی - گلرخ مریدی - عباسعلی رضمانی - مصطفی رضایی فریمانی
- ۶۴ - بررسی ارتباط رضایت از تصویر ذهنی از جسم و رشته تحصیلی در دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد
نجف آباد
مریم مقیمیان - فاطمه سلمانی - مهرداد آذربرزین

به نام خداوند جان و خرد

مجله پژوهش پرستاری

فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران

دوره هفتم - شماره ۲۵ - تابستان ۱۳۹۱

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول: دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی
- سردبیر: دکتر زهره پارسا یکتا
- معاون سردبیر: افسانه صدوقی اصل
- شماره پروانه انتشار: ۱۲۴/۲۶۱۵ مورخ ۸۵/۵/۱۸
- شماره بین‌المللی منبع: ۱۷۳۵-۷۰۱۲
- شماره بین‌المللی نشریه الکترونیکی: e-ISSN ۱۷۳۵-۹۰۷۴

• شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر فضل ا... احمدی، استاد دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسا یکتا، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مهرانوش بازارگادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر حمیدرضا خانکه، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر مهدی رهگذر، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمه سید فاطمی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر عباس عبادی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
- دکتر مسعود فلاحی خشکناپ، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر علی محمدپور، استادیار دانشگاه علوم پزشکی گناباد
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر رضا نگارنده، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران

• ویراستار انگلیسی: دکتر منیر مظاهری

• ویراستار فارسی: دکتر زهره پارسا یکتا

• حروفچینی و صفحه‌آرایی: فرشته حیدری

• طراح جلد: اصغر سورانی

• ناشر: انجمن علمی پرستاری ایران

• نشانی: تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• کدپستی: ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، صندوق پستی: ۱۴۱۹۵/۳۹۸، تلفن و نامبر: ۶۶۵۹۲۵۳۵

E-mail: info@ijnr.ir , Website: www.ijnr.ir

این مجله در Google Scholar و Iran Medex و Magiran و SID و ISC نمایه می‌شود

بررسی ارتباط رضایت از تصویر ذهنی از جسم و رشته تحصیلی در دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

مریم مقیمیان^۱، فاطمه سلمانی^۲، مهرداد آذربرزین^۳

چکیده

مقدمه: تصویر ذهنی از جسم، درک شخص از خود فیزیکی، شامل: ظاهر فیزیکی و واکنش‌های احساسی و موقعیت‌های مربوط به بدن است که بر اساس ادراکات فعلی و گذشته از بدن شکل می‌گیرد. هنگامی که فرد تصویر ذهنی از جسم مثبتی نداشته و ظاهر خود را از معیارهای مطلوب یا ایده‌آل جامعه پایین‌تر بداند، ممکن است با احساسات و نگرش‌های نامناسب نسبت به خود مانند کاهش عزت نفس، اعتماد به نفس پایین، افسردگی و حتی در مواردی افت تحصیلی مواجه گردد. از آنجایی که تصویر ذهنی از جسم می‌تواند نقش مؤثری در چگونگی پیشرفت روند تحصیلی افراد داشته باشد، لذا در این پژوهش سعی گردیده تا ارتباط تصویر ذهنی از جسم و رشته تحصیلی در دانشجویان دختر بررسی گردد.

روش: در این پژوهش توصیفی-همبستگی با استفاده از پرسشنامه BSQ34 تعداد ۳۶۰ دانشجوی دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد به روش نمونه‌گیری آسان از رشته‌های مختلف تحصیلی انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS v.17 و با استفاده از آمار توصیفی، آزمون کروسکال‌والیس، من‌ویتنی‌یو، همبستگی اسپیرمن انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان داد که ۳۴/۴٪ از دانشجویان از لحاظ رضایت از تصویر ذهنی از جسم در سطح متوسط ضعیف قرار داشتند. بین وضعیت اقتصادی و رضایت از تصویر ذهنی از جسم رابطه معنادار وجود دارد. همچنین در بین رشته‌های مختلف، دانشجویان رشته تربیت بدنی کمترین توجه و دانشجویان رشته هنر بیشترین توجه را به ظاهر خود داشته‌اند.

نتیجه‌گیری: از آنجایی که اکثر دانشجویان این تحقیق از وضعیت ظاهری خود ناراضی بوده و با توجه به این که مسأله توجه به ظاهر می‌تواند بسیاری از جنبه‌های زندگی افراد از جمله وضعیت تحصیلی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد و با عنایت به این که دانشگاه‌ها از جمله مکان‌هایی است که در فرآیند شکل‌گیری افراد و اصلاح مسایل منفی جوانان نقش اساسی دارد، لذا به نظر می‌رسد که بایستی آموزش‌های لازم جهت افزایش رضایت از تصویر ذهنی از جسم در برنامه‌های آموزش دانشگاهی در نظر گرفته شود.

کلید واژه‌ها: تصویر ذهنی از جسم، دانشجویان دختر

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۳/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۱۲/۱

- ۱ - کارشناس ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد
 - ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد
 - ۳ - دانشجوی دکترای آموزش پرستاری، عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد (نویسنده مسؤول)
- پست الکترونیکی: azar_mehrdad@yahoo.com

مقدمه

تصویر ذهنی از جسم بخشی از درک از خود است و تصویرسازی امری ذهنی است که بر اساس ادراکات فعلی و گذشته از بدن شکل می‌گیرد. این امر آثار غیر قابل رویتی دارد که بر روی سیستم عصبی باقی می‌ماند (۱). در واقع تصویر ذهنی از جسم درک شخص از خود فیزیکی شامل ظاهر فیزیکی و واکنش‌های احساسی و موقعیت‌های مربوط به بدن است (۲). تصویر ذهنی از جسم دارای سه مفهوم: واقعیت بدن یعنی بدن ما آنگونه که هست، ایده‌آل بدن یعنی بدن، آنگونه که دوست داریم باشد و نمایش بدن یعنی آنگونه که بدنمان را نمایش می‌دهیم است که با دو دسته واکنش تعدیل‌کننده شخصی یعنی شیوه‌های سازگاری و شبکه حمایت اجتماعی، شکل‌گیری و حمایت می‌گردد (۳). در هر جامعه استانداردهای ایده‌آل از بدن و چهره برای مردان و زنان وجود دارد و تضادها هنگامی ایجاد می‌شود که تصویر ذهنی از خود با تصویر ذهنی ایده‌آل مطابق نباشد (۴). هنگامی که فرد ظاهر خود را از معیارهای مطلوب یا ایده‌آل پایین‌تر بداند ممکن است با احساسات و نگرش‌های نامناسب نسبت به خود مانند عزت نفس یا اعتماد به نفس پایین و یا افسردگی (۵) و حتی در مواردی افت تحصیلی مواجه گردد (۶).

دوران ورود به عرصه نوجوانی و جوانی از مهم‌ترین مراحل زندگی است که در آن فرد در راستای جلب توجه و تأثیرپذیری و تأثیرگذاری بر محیط پیرامون خود تلاش می‌کند (۷). در این میان تعبیر فرد از واکنش‌های دیگران، زمینه‌های اجتماعی، تحصیلات، مذهب، علایق، حالات سلامتی، زمینه اقتصادی، کسب و کار و فرهنگ در تصویر ذهنی از جسم مؤثرند (۸).

از آنجایی که یکی از عرصه‌هایی که جوانان در محیط آن به مقایسه خود با دیگران پرداخته و سعی در جلب توجه دیگران به خود دارند، محیط دانشگاه‌ها می‌باشد، لذا پژوهشگران بر آن شدند تا تصویر ذهنی از جسم را در دانشجویان بررسی نمایند و از آنجایی که معمولاً در دانشگاه‌ها مسأله رشته و دانشکده محل تحصیل اهمیت زیادی در مقایسه افراد ایجاد می‌کند لذا محققین سعی نمودند تا این مسأله را در بین دانشجویان رشته‌های مختلف مقایسه نمایند، زیرا مشخص است که عدم رضایت از تصویر

ذهنی از جسم باعث بروز ناهنجاری‌ها، نبود اعتماد به نفس و تمایل به بزهکاری می‌شود. لذا به نظر می‌رسد برای پیشگیری از نمود ریشه‌های بیهودگی یا معضلات اجتماعی باید از مشکلات و اختلالات در تصویر ذهنی آگاه شد تا بتوان با بهره‌گیری از راه‌کارهای پیشگیرانه به مقابله با ناهنجاری‌های فعلی و نمودهای آینده آن‌ها پرداخت (۹) و از آنجایی که بر اساس مطالعات انجام شده در جوامع غربی، فشار معیارهای زیبایی حاکم بر دختران بیش از پسران می‌باشد (۱۰) و تصویر ذهنی نامطلوب از وزن و اندام خویش در دختران شایع‌تر از همسالان مذکرشان گزارش شده است (۱۱ و ۱۲) و از آنجایی که در مطالعاتی که در ایران بر روی تصویر ذهنی نوجوانان و جوانان ایرانی انجام شده است نیز مشخص گردیده که در کشور ما نیز گرایش دختران به تلاش برای نزدیک شدن به این معیارها و تمایل به لاغری و متناسب بودن وجود دارد (۱۳ و ۱۴) لذا جامعه این پژوهش دختران انتخاب شدند.

روش مطالعه

در این پژوهش توصیفی - همبستگی که با هدف بررسی ارتباط رضایت از تصویر ذهنی از جسم و رشته تحصیلی در دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد انجام شد، ابتدا تعداد ۱۵۰۰ پرسشنامه در اختیار دانشجویان دختر رشته‌های پزشکی، پیراپزشکی، فنی مهندسی، علوم انسانی، تربیت بدنی و هنر قرار داده شد و به کلیه نمونه‌ها هدف از انجام پژوهش شرح داده شد و نمونه‌ها در زمینه شرکت در پژوهش مختار بودند و از آن‌ها خواسته شد تا ظرف مدت یک هفته نسبت به باز پس دادن پرسشنامه‌ها اقدام نمایند. معیار ورود به پژوهش دانشجوی بودن، حضور در دانشکده در روز توزیع پرسشنامه و تمایل به اخذ پرسشنامه بود. پس از اتمام مهلت جمع‌آوری تعداد ۸۸۰ پرسشنامه تکمیل شده به محققین عودت داده شد (۵۸/۶۷٪) که از این تعداد نیز برخی پرسشنامه‌ها به دلیل کامل نبودن و برخی با توجه به این که معیارهای خروج از مطالعه شامل داشتن بیماری یا نقص عضو، مصرف داروهای هورمونی و یا باردار بودن در آن‌ها وجود داشت، حذف گردید و نهایتاً تعداد ۳۶۰ پرسشنامه جهت بررسی استفاده گردید. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه مشخصات دموگرافیک و

یافته‌ها

یافته‌های این پژوهش نشان داد که ۶۱/۹٪ دانشجویان در گروه سنی ۲۵-۲۰ سال قرار داشته، ۷۴/۲٪ آن‌ها مجرد، ۵۲/۵٪ وضعیت اقتصادی متوسط داشته و ۸۹/۲٪ در شهر زندگی می‌کردند. ۲۵/۳٪ آنان فرزند اول، ۳۹/۷٪ فرزند آخر و مابقی در رده‌های دیگر فرزندی قرار داشتند. بیشترین تعداد دانشجویان (۱۲۴ نفر-۳۴/۴٪) از لحاظ رضایت از تصویر ذهنی از جسم در سطح متوسط ضعیف قرار داشتند (جدول شماره ۱). بین وضعیت اقتصادی و رضایت از تصویر ذهنی از جسم رابطه معنادار مشاهده شد ولی بین متغیرهای سن، تأهل، محل زندگی و رده فرزندی با متغیر رضایت از تصویر ذهنی از جسم رابطه معناداری وجود نداشت (جدول شماره ۲).

در بررسی توزیع فراوانی رضایت از تصویر ذهنی از جسم و رشته تحصیلی با آزمون کروسکال‌والیس مشخص شد که توجه به ظاهر در رشته‌های مختلف با هم متفاوت است ($p=0/001$). همچنین نتایج نشان می‌دهد که با توجه به رشته محل تحصیل، توجه به ظاهر از کمتر به بیشتر عبارت است از:

۱. رشته تربیت بدنی
۲. رشته‌های پیراپزشکی
۳. رشته‌های علوم انسانی
۴. رشته‌های فنی و مهندسی
۵. رشته پزشکی
۶. رشته هنر (جدول شماره ۳)

پرسشنامه تصویر ذهنی از جسم (BSQ=Body Shape Questionnaire ۳۴) بود. پرسشنامه تصویر ذهنی از جسم در سال ۱۹۸۷ توسط Copper ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۳۴ گویه شش گزینه‌ای با دامنه ۱ تا ۶ است که کمینه و بیشینه نمره آن ۳۴ و ۲۰۴ است و پیوستاری از ۱ (هرگز) تا ۶ (همیشه) برای آن در نظر گرفته شده است و کسب نمره کمتر از ۸۰ عدم نگرانی، ۸۰-۱۱۰ نگرانی خفیف، ۱۴۰-۱۱۱ نگرانی متوسط و بیشتر از ۱۴۰ نگرانی زیاد نسبت به شکل بدن تعریف شده است. این مقیاس برای پیش‌بینی رضایت افراد از تصویر ذهنی خود به کار می‌رود (۱۵). اعتماد علمی مقیاس تصویر ذهنی (BSQ۳۴) با ویرایش ایرانی در مطالعات متعددی سنجیده شد و یافته‌ها نشان داد که مقیاس فوق با ضریب آلفا کرونباخ ۰/۸۸ برای کل مقیاس را می‌توان در پژوهش‌های روان‌شناختی به کار برد (۱۶و۱۷).

داده‌ها توسط نرم افزار SPSS v.17 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای توصیف اطلاعات از آمار توصیفی، تهیه جداول و توزیع فراوانی نسبی استفاده شد. برای بررسی ارتباط بین متغیرهای کیفی این پژوهش یعنی رشته تحصیلی و رضایت از تصویر ذهنی از جسم از آزمون کروسکال‌والیس، رابطه تأهل و محل زندگی با متغیر اصلی پژوهش از آزمون من‌ویتنی‌یو، ارتباط سن و وضعیت اقتصادی با متغیر مورد مطالعه از آزمون همبستگی اسپیرمن و جهت بررسی ارتباط آن با رده فرزندی از آزمون کروسکال‌والیس استفاده شد.

جدول ۱- توزیع فراوانی وضعیت تصویر ذهنی از جسم در دانشجویان

وضعیت تصویر ذهنی از جسم	فراوانی	درصد
مثبت	۱۱۱	۳۰/۸
متوسط خوب	۱۰۸	۳۰
متوسط ضعیف	۱۲۴	۳۴/۴
منفی	۱۷	۴/۸
جمع	۳۶۰	۱۰۰/۰

جدول ۲- ارتباط وضعیت دموگرافیک دانشجویان با رضایت از تصویر ذهنی از جسم

p-value	منفی	متوسط ضعیف	متوسط خوب	مثبت		
.۰/۶۱۲	۴(۹/۵)	۳(۷/۱)	۱۵(۳۵/۷)	۲۰(۴۷/۶)	کمتر از ۲۰ سال	سن
	۱۳(۵/۸)	۹۱(۴۰/۸)	۵۵(۲۴/۷)	۶۴(۲۸/۷)	بین ۲۰-۲۵ سال	
	۰(۰)	۳۰(۳۱/۶)	۳۸(۴۰)	۲۷(۲۸/۴)	بالتر از ۲۵ سال	
.۰/۳۱۸	۱۵(۵/۶)	۹۳(۳۴/۸)	۷۹(۲۹/۶)	۸(۳۰)	مجرد	تاهل
	۲(۲/۲)	۳۱(۳۳/۳)	۲۹(۳۱/۲)	۳۱(۳۳/۳)	متاهل	
* .۰/۰۰۳	۰(۰)	۰(۰)	۲(۵۰)	۲(۵۰)	ضعیف	وضعیت اقتصادی
	۴(۳/۱)	۶۱(۳۲/۳)	۵۶(۲۹/۶)	۶۸(۳۶)	متوسط	
	۱۳(۷/۹)	۶۱(۳۷/۲)	۵۰(۳۰/۵)	۴۰(۲۴/۴)	خوب	
.۰/۸۳۴	۱(۴/۷)	۱۱۳(۳۵/۲)	۹۳(۲۹)	۱۰۰(۳۱/۲)	شهر	محل زندگی
	۲(۵/۴)	۱۰(۲۷)	۱۵(۴۰/۵)	۱۰(۲۷)	روستا	
.۰/۲۷۹	۴(۴/۴)	۳۵(۳۸/۵)	۲۸(۳۰/۸)	۲۴(۲۶/۴)	فرزند اول	رده فرزندی
	۱۰(۷)	۵۰(۳۵)	۴۴(۳۰/۸)	۳۹(۲۷/۳)	فرزند آخر	
	۳(۲/۶)	۳۹(۳۳/۳)	۳۵(۲۹/۹)	۴۰(۳۴/۲)	غیره	

اعداد داخل پرانتز معرف درصد هستند.

* ارتباط معنادار بود.

جدول ۳- توزیع فراوانی و ارتباط رضایت از تصویر ذهنی از جسم به تفکیک رشته تحصیلی

p-value	کل	پزشکی	پیراپزشکی	فنی و مهندسی	علوم انسانی	تربیت بدنی	هنر	رشته	
								نمره	رضایت از تصویر ذهنی از جسم
.۰/۰۰۱	۱۱۱	۵	۳۶	۶	۲۱	۴۳	۰	تعداد	<۸۰
	۳۰/۸	۸/۳	۶۰	۱۰	۳۵	۷۱/۷	۰	درصد	
	۱۰۸	۱۰	۱۹	۱۸	۳۳	۱۶	۱۲	تعداد	۸۰-۱۱۰
	۳۰	۱۶/۷	۳۱/۷	۳۰	۵۵	۲۶/۷	۲۰	درصد	
	۱۲۴	۳۹	۳	۲۹	۶	۱	۴۶	تعداد	۱۱۱-۱۴۰
	۳۴/۴	۶۵	۵	۴۸/۳	۱۰	۱/۷	۷۶/۷	درصد	
۱۷	۶	۲	۷	۰	۰	۲	تعداد	>۱۴۰	
۴/۷	۱۰	۳/۳	۱۱/۷	۰	۰	۳/۳	درصد		

بحث

فاکتور روانی تصویر ذهنی از جسم مؤثر بوده است (۲۰). در مطالعه Bohnه و همکاران در آمریکا، ۱۰۱ دانشجوی آمریکایی بررسی شدند و ۷۴٪ از آن‌ها نگرانی از ظاهر خود را گزارش کردند. میزان بالای نارضایتی از وضعیت ظاهری بدن در دانشجویان آمریکایی نسبت به دانشجویان ایرانی ممکن است به علت مسایل فرهنگی و پوشش خاص آن جامعه باشد، در حالی که دانشجویان ترکیه ارقام نزدیک به دانشجویان ایرانی داشتند که می‌تواند به علت نزدیک بودن زمینه‌های فرهنگی و دینی باشد. به نظر می‌رسد که فرهنگ حاکم بر جامعه می‌تواند تأثیر به‌سزایی در پیشگیری از نارضایتی از وضعیت ظاهری داشته باشد (۲۱).

در بررسی ارتباط مشخصات دموگرافیک دانشجویان یکی از موارد مورد بررسی مسأله وضعیت اقتصادی بود که

این مطالعه با هدف ارزیابی تصویر ذهنی از جسم و ارتباط آن با رشته تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد انجام شد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که بر اساس تقسیم بندی ذکر شده در روش پژوهش، ۳۰/۸٪ دانشجویان دارای تصویر ذهنی از جسم مثبت بوده، ۳۰٪ دارای تصویر ذهنی از جسم متوسط خوب و ۳۴/۴٪ دارای تصویر ذهنی از جسم در محدوده متوسط ضعیف و ۴/۷٪ دارای حالت نارضایتی از بدن بودند. زادهوش و صفوی نیز در مطالعات جداگانه خود بر روی دانشجویان مشاهده کردند که بیشتر دانشجویان دارای تصویر ذهنی از جسم منفی هستند (۱۸ و ۱۹) مطالعه Wang و همکاران نیز ضمن تأیید یافته مطالعات پیش گفت، نشان داد که فاکتور فیزیکی بر

نتیجه‌گیری

الگوهای رسانه‌ای، زیبایی، جنسیت و فناوری سلامت در آسیب‌پذیری جوانان و ایجاد نارضایتی از بدن نقش به‌سزایی دارند (۲۹). امروزه روند سریع جهانی شدن و گسترش فناوری اطلاعات و کم‌رنگ شدن مرزهای جغرافیایی باعث گردیده که جوانان ما هر چه بیشتر در معرض فرهنگ غربی قرار گرفته و در نتیجه آن به جای توجه به توانایی‌ها و نکات مثبت ذاتی خود به دنبال توجه به ظاهر خود بوده و در نتیجه از وضعیت ظاهری خود بیشتر ناراضی گردند و از آنجایی که تحقیقات مختلف این نکته را نشان داده که عدم رضایت از خود تأثیرات مهمی را در روند اجتماعی شدن افراد و مسایلی همچون پیشرفت تحصیلی بر عهده دارد، لذا این مسأله منجر به بروز اختلالات مهمی در فرآیندهای اجتماعی گردیده است. چون تحقیق حاضر نیز مؤید عدم رضایت اکثر دانشجویان از وضعیت ظاهرشان می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌گردد:

از آنجایی که دانشگاه‌ها یکی از مراکز مهم شکل‌گیری فرآیندهای اجتماعی شدن جوانان بوده و امروزه قشر عظیمی از جوانان ما در دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل می‌باشند، در دانشگاه‌ها برنامه‌های مدونی جهت آشنا نمودن دانشجویان با توانایی‌ها و چگونگی استفاده از نیروی جوانیشان برنامه‌ریزی گردد و توجه جوانان از مسایل ظاهری به سوی توانایی‌های واقعی معطوف گردد. همچنین اقدامات و آموزش‌های مؤثری از طریق کارشناسان، برنامه‌های آموزش همگانی، رسانه‌های جمعی و وسایل کمک آموزشی مثل فیلم، پمفلت و پوستر جهت افزایش آگاهی جوانان از توانایی‌های خود و در نتیجه آن ارتقای تصویر ذهنی از جسم آن‌ها و به تبع آن پیشگیری از ابتلا به مشکلات وابسته به نگرش‌های مختل در زمینه رضایت از تصویر ذهنی از جسم صورت پذیرد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از همکاری صمیمانه معاونت محترم پژوهشی، ریاست دانشکده‌های پزشکی، پرستاری و مامایی، علوم انسانی، فنی و مهندسی، تربیت بدنی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد که در اجرای این طرح با ما همکاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

در این رابطه با توجه به این که در پرسشنامه میزان درآمد افراد و تعداد افراد خانواده در نظر گرفته شده بود و بر اساس متناسب بودن این دو مورد، رده‌های اقتصادی به سه سطح خوب، متوسط و ضعیف تقسیم‌بندی شده بودند، لذا با آزمون همبستگی اسپیرمن رابطه وضعیت اقتصادی با تصویر ذهنی از جسم بررسی شد و مشخص گردید که رضایت از تصویر ذهنی از جسم با وضعیت اقتصادی رابطه معناداری دارد، که این مسأله با یافته‌های موجود در مطالعات بر روی جوامع مرفه غربی (۲۲ و ۲۳) و هندی (۲۴) مطابقت دارد، در حالی که نبود رابطه معنادار بین وضعیت اقتصادی-اجتماعی و تصویر ذهنی از جسم که در پژوهش Newmark و همکاران به آن اشاره شده است، یافته‌های مطالعه حاضر را تأیید نمی‌کند (۲۵). در این مطالعه آزمون من‌ویتنی‌یو نشان داد که بین تصویر ذهنی از جسم و محل زندگی رابطه معناداری وجود ندارد، این در حالی است که Gowers و همکاران در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که ارتباط معناداری بین طبقه اجتماعی و نگرانی‌های مربوط به بدن وجود دارد و زنان طبقه بالای اجتماعی اهمیت بیشتری به ظاهر بدن خود می‌دهند و این گروه نسبت به زنان طبقه پایین اجتماع نارضایتی بدنی بیشتری از خود نشان می‌دهند (۲۶). به نظر می‌رسد این تضاد نتایج به این علت است که ایران در زمره جوامعی است که در جریان سریع و شتابزده عبور از تغییرات جمعیتی، فرهنگی و بهداشتی ناشی از توسعه اجتماعی و گسترش رسانه به مناطق روستایی قرار دارد (۲۷). طی این گذر در نتیجه تغییرات سریع در شیوه زندگی، تصویر ذهنی در شهر و روستا تفاوت معناداری ندارد (جدول شماره ۲). بررسی توزیع فراوانی رضایت از تصویر ذهنی از جسم در رشته‌های مختلف تحصیلی توسط آزمون کروسکال‌والیس نشان داد که بالاترین رضایت از تصویر ذهنی در رشته تربیت بدنی و کمترین رضایت در دانشجویان رشته هنر مشاهده می‌شود و در این زمینه دانشجویان پیراپزشکی، علوم انسانی، فنی و مهندسی و پزشکی به ترتیب رتبه‌های دوم تا پنجم را دارند (جدول شماره ۳)، که شاید در این راستا با توجه به تحقیقات مشابه بتوان ادعا نمود که تصویر ذهنی با داشتن برنامه ورزشی منظم رابطه معنادار دارد و کسانی که ورزش منظم هفتگی دارند بیشتر از تصویر ذهنی از جسم خود رضایت دارند. امیدوار و همکاران نیز در پژوهش خود این رابطه را تأیید نمودند (۲۸).

منابع

- 1 - Memarian, robabaeh. Use of nursing theories and concepts of nursing. First edition, Tehran, Tarbiat modares university publication, 1387. (Persian)
- 2 - Shultz J. Annual Psychiatric Nursing Care Plan. J B Lippincott Co. 1998; 4(2), 172.
- 3 - Luckmann J, Sorenson K. Medical -Surgical Nursing. Philadelphia: W.B. Saunders Co; 1998. P. 21.
- 4 - Eslami R. The Survey of Female Body Image Patients With Breast Cancer Underwent Mastectomy Referred to Imam Khomeyni and Imam Hossien Hospital Clinics [Dissertation]. Tehran: Shahid Beheshti Medical University, M.C, Nursery and Midwifery Faculty; 2003. (Persian)
- 5 - Peas J A, Syra TR, Jones E. Psychosocial Differences Associated With Body Weight among Female Adolescents. The Importance of Body Image. J Adolescence Health. 2000; 26: 330-7.
- 6 - Nasser CM, Hodges O, Ollednick T. Self- Concept, Eating Attitudes and Dietary Practices in Young Adolescent Girls. Sch Counselor. 1992; 39: 338-43.
- 7 - Atkinson R. Self -Concept and Puberty. Washington DC; Wisdom Publication; 1998. P. 578.
- 8 - Lowery SE, Kurpius SE, Before R, Blanks C, Hull E. Body Image, Self- Esteem, and Health-Related Behaviors Among Male and Female. First Year College Student J. 2005; 3.
- 9 - Agakhane N, Fase A, Shams SH, Bagaee R, Rahbar N, Nickbakhsh A. Body Image and Self-Esteem among Student of Uromea Schools in 2001 year. Medical Journal of Uromea. 2006; 17(4): 254.
- 10 - Garner DN, Garfinkel PE, Schwartz D, Thompson M. Culture Expectations of Thinness in Women. Psychological Report. 1980; 47: 483-91.
- 11 - Wardle J, Beales S. Restraint, Body Image and Food Attitudes in Children from 12 to 18 Years. Appetite. 1986; 7: 209-17.
- 12 - George RS, Kronld M. Perception and Food Use of Adolescent Boys and Girls. Nutr Behav. 1983; 1: 115-25.
- 13 - Mohammadpoor ahranjany B, Kalantary N, Karandish M, Rashidi A, Eshraghian MR. Investigation of obesity and some related factors among boys and girls students of Tehran schools at 1379. Final report from research proposal of institute of research on food and nutrition, Tehran, Iran, 1380.
- 14 - Health ministry, Health family section. Investigating of practice and knowledge of 10-19 years old boys and girls about health problems at maturation period in Islamic Republic of Iran at 1386. Tehran,1387.
- 15 - Copper P J M J, Taylor Z C, Fariburn CG. The Development and Validation of the Body Shape Questionnaire. Journal of Eating Disorder. 1998; 6(3): 485-494.
- 16 - Alipoor S, Moazami A, Zarra nezhad M, Zaheri L. Analysis of Relationship Between Eating Attitudes and Body Shape in Female Journal of Applied Sciences. 2009; 9(10): 1994-1997.
- 17 - Rastmanesh R, Gluck M, Shadman ZH. Comparison of Body Dissatisfaction and Cosmetic Rhinoplasty with Levels of Veil Practicing in Islamic Women. Journal of Eating Disorders. 2009; 42(4): 339-345.
- 18 - Zadhoosh S. Survey Of Relationship Between Body Image and Personality Traits Among Tehran University Students.[Dissertation]. Tehran: Shahed Beheshti University; 2004. (Persian)

- 19 - Safavi M, Mahmodi M, Roushandel A. Assessment of body image and its Relationship with Eating Disorders Among Female Students of Islamic Azad University Tehran Center Branch. *Journal of Medical Sciences of Islamic Azad University*. 2009; 19(2(56)): 129-134.
- 20 - Wang Z, Byrne NM, Kenardy JA, Hills AP. Influences of ethnicity and socioeconomic status on the body dissatisfaction and eating behavior of Australian children and adolescents. *Eat Behavior*. 2005; 6: 23-23.
- 21 - Bohne A, Keuthen NJ, Wilhelm S, Deckersbach T, Jenike MA. Prevalence of symptoms of body dysmorphic disorder and its correlates: a cross-cultural comparison. *Psychosomatics*. 2002 Nov-Dec; 43(6): 486-90.
- 22 - Brugman E, Meulmeester JF, Spee-van der Wekke A, Beuker RJ, Zaadstra BM, Radder JJ, et al. Dieting, Weight and Health in Adolescents in the Netherlands. *International Journal Obstetric*. 1997; 21: 54-70.
- 23 - French SA, Story M, Downes B, Resnick MD, Blum RW. Frequent Dieted Among Adolescents: Psychosocial and Health Behavior Correlates. *Am J Public Health*. 1995; 695-701.
- 24 - Chugh R, Puri S, Affluent Adolescence Girls of Dehli: Eating and Weight Concerns, *Br J Nutr*. 2001; 86: 535-42.
- 25 - Neumark S, ztainer D, Hannan PJ. Weight Related Behavior Among Adolescence Girls and Boys, Result From a National Survey. *Arch Pediatric Adolescence Med*. 2000; 569-77.
- 26 - Gowers S, Shore A. Development Of Weight and Shape Concerns in the Etiologic Of the Eating Disorders. *Br J Psychiatric*. 2001; 179: 236-42.
- 27 - Ghassemi H, Harrison GG, Mohammad K. An Accelerated Nutrition Transition in Iran. *J Pub Health Nutrition*. 2002; 5: 149-56.
- 28 - Omidvar N, Minaei S, Samareh S, Eghtesadi Sh, Ghazi M. Body Image and its Association With Body Mass Index and Eating Attitude in young Adolescents in Tehran. *Journal of the faculty medicine Shahid Beheshti University*. 2003; 26(4): 257-264.
- 29 - Babai S. The Survey Correlation Between Basic Core Belief and Ability Self-Restrain Eating With Eating Disorder Signs in Student Shahid Beheshti University [Dissertation]. Tehran: Shahid Beheshti Medical University, M.C, And Psychology Faculty: Guilford Press; 2002. P. 251-55.

Investigation of relationship between body image satisfaction and academic field of study of female students of Islamic Azad University branch of Najafabad

Moghimian¹ M (MSc.) - Salmani² F (B.Sc) - Azarbarzin³ M (MSc.).

Introduction: Body image is conception of someone from self schema including: physical appearance, emotional reactions and situational relating body which is shaped from present and past perceptions. When a person hasn't a positive body image and considers his appearance lower than ideal society criteria, one might encounter with inconvenient feelings and outlook towards oneself like decrement in self esteem, low self confidence and even educational subsidence. Since body image can have an effective role in educational progress, therefore, in this research we have tried to investigate the relationship between body image satisfaction and academic field of study of female students.

Methods: In this descriptive-correlative research 360 female students of Islamic Azad University branch of Najafabad were selected by simple sampling from various fields and were investigated by BSQ34 questionnaire. Data was analyzed by S.P.S.S software version 17 and descriptive analysis, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U and Spearman correlation tests were used.

Results: Findings of this research showed that 34.4% of the university students had moderate-poor body image and there was a meaning relation between economic status and satisfaction from body image. Among different fields, students of physical training had the least attention to their appearance and art students had the most.

Conclusion: Since most of the university students in this research were not satisfied with their appearance and as, paying attention to ones outward appearance can affect different aspect of life, including educational status and also regarding that universities are among the places having vital role in process of forming and improving youth problems therefore it seems that necessary teachings and training should be included in universities syllabus to improve the satisfaction of university students from their body image.

Key words: Body image, female university students

1 - MSc. of Nursing Education, School of Nursing and Midwifery, Islamic Azad University, Najafabad Branch, Isfahan, Iran

2 - Student of MSc. of Nursing Education, School of Nursing and Midwifery, Islamic Azad University, Najafabad Branch, Isfahan, Iran

3 - Corresponding author: Ph.D Candidate of Nursing, Faculty Member of School of Nursing and Midwifery, Islamic Azad University, Najafabad Branch, Isfahan, Iran

e-mail: azar_mehrdad@yahoo.com

Iranian Nursing
Scientific Association

Iranian Journal of

Nursing Research

ISSN: 1735 - 7012 Vol. 7 No. 25 Summer 2012

- *The effect of orientation program on stress, anxiety and depression of patients undergoing coronary angiography*..... 8
Hanifi N (MSc.) - Bahraminejad N (MSc.) - Mirzaei Khalil Abadi T (Ph.D) - Ahmadi F (Ph.D) - Khani M (MD) - Taran L (B.Sc).
- *The effect of poetry reading group on social behaviors of schizophrenic patient*..... 16
Asayesh H (MSc.) - Fallahi Khoshknab M (Ph.D) - Fadaee F (MD) - Karimloo M (Ph.D).
- *Nursing students' clinical evaluation in students and teachers views* 26
Imanipour M (MSc.) - Jalili M (MD).
- *Exploring women's empowerment experiences in family planning in socio-cultural context of Isfahan city: A qualitative study*..... 36
Kohan Sh (Ph.D) - Simbar M (Ph.D) - Taleghani F (Ph.D).
- *Nursing's position in health care delivery system in Iran*..... 44
Heidary A (Ph.D) - Mazlom R (MSc.) - Ildarabadi E (MSc.).
- *Studying the nursing students experiences of clinical errors and dealing with them*..... 53
Sanagoo A (Ph.D) - Majnoni MZ (B.Sc) - Jouybari LM (Ph.D) - Ghana S (B.Sc) - Kalantari S (MSc.).
- *Relationship between job characteristic and job stress in nurses of Kurdistan University of Medical Sciences educational hospitals*..... 63
Faraji O (MSc.) - Valiee S (MSc.) - Moridi G (MSc.) - Ramazani AA (MSc.) - Rezaei Farimani M (BSc.).
- *Investigation of relationship between body image satisfaction and academic field of study of female students of Islamic Azad University branch of Najafabad*..... 71
Moghimian M (MSc.) - Salmani F (B.Sc) - Azarbarzin M (MSc.).